

Valtioilta viety suvereniteetti

Janne Yläjoki

Yhdysvaltain itärannikolla kymmenen vuotta sitten koettu terrori-iskujen sarja pysäytti koko maailman.

Mutta miten maailma muuttui syyskuun 11. päivän iskujen myötä? Kaikkialle ulottuvat turvatarkastukset, sodat ja islamin vastaisen liikehdinnän nousu olivat iskujen ilmeisiä seurauksia, mutta olivatko ne edes tärkeimmät?

– Kaikkein merkittävin muutos on ehkä sittenkin ollut valtioiden suvereniteetin mureneminen, arvioi Ulkopoliittisen instituutin terrorismitutkija **Teemu Sinkkonen**.

– Afganistanin ja Irakin operaatioiden myötä vahvistui se ajattelumalli, että valtiota vastaan saa hyökätä, jos se ei pysty pitämään kurissa alueellaan tapahtuvaa terroritoimintaa.

Sinkkosen mukaan samaa logiikkaa on hyödynnetty viime aikoina esimerkiksi Pakistanin pommituksissa.

– Interventioiden perusteet ovat selvästi keventyneet, ja muutos näyttää koskevan myös muita kuin terrorismin vastaiseen sotaan liittyviä interventioita. Siviilien suojeluvastuun periaatteen käyttöönotto Libyassa on tästä uusin merkki, tutkija sanoo.

– Tämä kaikki on tietysti enemmän seurausta kylmän sodan loppumisesta, mutta ilman muuta 9/11 on kiihdyttänyt muutosta.

Sodan opetukset

Mikä oli kymmenen vuotta jatkuneen kalliin terrorisodan opetus ja onko se mennyt perille?

– Tärkein opetus on varmastikin se, että terrorismi ei ole asevoimin kitkettävissä, vaan kysymys on rikollisuuden muodosta, jota vastaan poliisilla on yleensä parhaimmat mahdollisuudet toimia, Teemu Sinkkonen sanoo.

– Olisi kuitenkin hyvin optimistista väittää, että opetus on

mennyt perille. Presidentti **Barack Obama** on kyllä luopunut termistä ”terrorismin vastainen sota”, mutta tosiasiasahan esimerkiksi Pakistanin ohjusiskut ovat vain kiihtyneet verrattuna **George W. Bushin** kauteen.

Sinkkosen mukaan väkivallan käytön ongelma on siinä, että silloin tavallaan hyväksytään terroristien toimintalogiikka. Se nostattaa uutta vastarintaa, erityisesti silloin kun terrorismin vastainen sota kytkeytyy ihmisoikeus- ja sotarikoksiin.

Vaikka sotilaallisista interventioista on tullut 2000-luvulla arkipäivää, positiivista tutkijan mukaan on kuitenkin se, että operaatioita on alettu suunnitella aiempaa tarkemmin.

– Tämä on näkynyt erityisesti Libyassa, jossa Nato-mailla on ollut koko ajan suhteellisen realistinen vetäytymisstrategia. Ero Afganistanin operaatioon on selvä.

Islamismi rapautuu

Mitä on edessä? Pitäisikö esimerkiksi Euroopassa pelätä islamististen liikkeiden ja kasvavan äärioikeiston yhteentörmäystä?

– Arabivallankumoukset demokradiavaatimuksineen ovat osoittaneet aika selkeästi sen, että radikaalin islamismin pohja on rapautumassa. Kulttuurien välistä törmäystä ei siis ole tulossa tai ainakaan valtaosa ihmisistä ei ole sellaista kohti menossa, Sinkkonen muistuttaa.

Hänen mukaansa siirtolaisuuteen liittyvät lieveilmiöt tulevat kyllä herättämään Euroopassa yhä enenevässä määrin närää, ainakin tietyissä piireissä.

– Oikeistopopulistisella liikkeellä on kuitenkin kaikki mahdollisuudet kanavoitua normaaliin, demokratian rajojen mukaiseen toimintaan. Terrorismi Euroopassa tulee todennäköisesti olemaan yhä useammin niin sanottujen yksinäisten susien harjoittamaa toimintaa.